

Привредна друштва и предузетници су основне организационе форме у Републици Српској, у којима се може обављати дјелатност ради стицања добити.

Законом о привредним друштвима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 127/08, 58/09, 100/11 и 67/13) уређује се оснивање и управљање привредним друштвима. Привредно друштво је правно лице које оснивају правна и/или физичка лица ради обављања дјелатности у циљу стицања добити. Оснивач привредног друштва нема обавезу да истовремено буде и запослени радник у привредном друштву које је основао.

Регистрација и пословање у форми предузетника регулисано је Законом о занатско-предузетничкој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, бр. 117/11, 121/12 и 67/13). Предузетник је физичко лице које обавља предузетничку дјелатност у своје име и за свој рачун ради стицања добити, и као такав уписан је регистар предузетника.

Члановима 14. и 15. Закона о занатско–предузетничкој прописани су начини обављања предузетничке дјелатности. Предузетник може обављати предузетничку дјелатност као основно, допунско и додатно занимање.

Чланом 15. став 1. поменутог закона прописано је да физичко лице које није у радном односу обавља предузетничку дјелатност као основно занимање.

На основу наведене законске одредбе, евидентно је да физичко лице, које отпочиње пословање у форми предузетника, а у тренутку регистрације није у радном односу, нема могућности избора начина обављања предузетничке дјелатности. Због императивног карактера цитираног члана, лице са описаним карактеристикама, обавезно је да своје пословање региструје као основно занимање, односно да је истовремено у својству власника и запосленог радника.

Стога, у начелу форма предузетника обједињава својство власника и запосленог радника у једном лицу, што није случај са формом привредног друштва и његовог оснивача.

Ипак, чланом 15. став 4. Закона о занатско–предузетничкој дјелатности прописан је изузетак од правила samozапoшљавања лица, које обавља дјелатност у форми предузетника. Овим законским рјешењем прописано је да физичко лице које је у радном односу на неким другим пословима, студент, корисник пензије, као и у другим случајевима када посебним прописима није другачије уређено, може као додатно занимање да региструје предузетничку дјелатност ако запосли лице које испуњава услове за обављање тражене дјелатности.

Дакле, сходно поменутој одредби несумњиво је да додатно занимање представља начин обављања предузетничке дјелатности, у којем предузетник нема обиљежје samozапoсленог лица, него је искључиво у својству власника ове индивидуално организоване форме.

Према томе, предметна регистрација такси превоза у форми предузетника зависи од статуса који странка има у погледу члана 15. ставови 1. и 4. Закона о занатско–предузетничкој дјелатности.

Ако странка није у једном од статуса који се наводе у члану 15. став 4. Закона о занатско–предузетничкој дјелатности, дужна је да пословање у форми предузетника региструје као основно занимање. Обављање предузетничке дјелатности као основног занимања подразумијева обавезну пријаву лица које се региструје за овај вид занимања код Пореске управе Републике Српске пријави на систем обавезних доприноса, у складу са Законом о доприносима („Службени гласник Републике

Српске“, бр. 116/12 и 103/15). Околност да странка неће непосредно управљати возилом приликом пружања такси услуга, није ограничавајуће природе за регистрацију пословања у форми предузетника у виду основног занимања. Ова чињеница проистиче из рјешења члана 10. став 1. Закона о занатско–предузетничкој дјелатности, којим је прописано да предузетник може запошљавати раднике. Ово значи да је лице, које обавља предузетничку дјелатност као основно занимање, дужно плаћати доприносе за себе и све раднике које запошљава.

Са друге стране, у случају да се странка налази у једном од статуса из члана 15. став 4. Закона о занатско–предузетничкој дјелатности, обавезна је да као предузетник послује у виду додатног занимања, и да на систем обавезних доприноса пријави друго лице. У складу с тим, лице које обавља предузетничку дјелатност као додатно занимање, не плаћа доприносе за себе него искључиво за раднике које запошљава.

На основу наведеног, регистрацију предметног такси превоза странка може извршити и у форми предузетника и у форми привредног друштва. С тим у вези, важно је навести да уколико се странка определила за регистрацију у форми предузетника, да је дужна придржавати се чињеница изнесених у овом одговору везано за пријаву на систем обавезних доприноса.

Уједно овом приликом наводимо, да након регистрације превозничке дјелатности, без обзира да ли се ради о форми привредног друштва или предузетника, а прије почетка њеног обављања, странка има обавезу да према рјешењима Закона о превозу у друмском саобраћају („Службени гласник Републике Српске“, бр. 111/08, 50/10, 12/13 и 33/14), Правилника о издавању лиценци превозника и легитимације за возача моторног возила („Службени гласник Републике Српске“, бр. 77/13, 101/13, 26/14 и 87/15) и Правилника о издавању лиценци за возило и испуњавању техничко-експлоатационих и еколошких услова за возило којим се врши превоз („Службени гласник Републике Српске“, бр. 77/13, 103/13, 26/14 и 87/15) прибави три лиценце и то: за врсту превоза, возило и возача. Поменуте лиценце представљају неопходне документе, прије почетка пословања, јер у супротном обављање превозничке дјелатности неће бити у складу са прописима из области саобраћаја.

Такође, користимо ову прилику да упознамо странку да се појам основног занимања из члана 8. Закона о превозу у друмском саобраћају не односи на начине обављања предузетничке дјелатности, који су утврђени у Закону о занатско–предузетничкој дјелатности, него искључиво на лице које управља возилом којим се обавља превозничка дјелатност. Ову околност износимо, јер се у пракси дешава да, надлежни органи јединица локалне самоуправе као регистрациони органи за пословање у форми предузетника, погрешно тумаче појам основног занимања из члана 8. Закона о превозу у друмском саобраћају, и указују лицима која желе пословати као предузетници, да превозничку дјелатност могу обављати само као основно занимање. Ово тумачење регистрационих органа за пословање у форми предузетника је неправилно, јер наведени члан Закона о превозу у друмском саобраћају не прописује захтјеве за обављање предузетничке дјелатности, већ се у њему дефинишу услови, које је потребно да испуњава лице које ће непосредно управљати возилом код обављања превозничке дјелатности.

Сматрамо да су наведене информације у вези члана 8. Закона о превозу у друмском саобраћају корисне за предметну ствар са аспекта запошљавања лица, које ће пружати такси услугу, обзиром да странка не намјерава сама обављати овај посао.